

Bijlage 3: Antwoord op vragen van de minister

Deel 1: Vragen en antwoorden over de taaleis (zoals weergegeven op pagina 1 tot en met 5 van de brief)

Vraag pagina 3: *Welke taalniveaus heeft de MBO opleiding kinderopvang?*

Antwoord:

- Voor mbo-3 opleidingen geldt in Nederland een generiek taalniveau van 2F. Voor mbo 4 opleidingen geldt een generiek taalniveau van 3F.
- Voor de opleiding pedagogisch medewerker op mbo niveau 3 geldt (vanaf instroomjaar 1-8-2019) dat bovenop de generieke exameneisen (2F), beheersing van taalniveau 3F voor de mondelinge taalvaardigheid (onderdelen spreken, gesprekken voeren en luisteren) een eis is om het diploma te kunnen halen. De onderdelen Lezen en Schrijven mogen wel op niveau 2F worden afgerond. De taaleis 3F voor de mondelinge taalvaardigheden vormt daarmee een extra eis in de opleiding tot pedagogisch medewerker, die niet geldt voor andere mbo opleidingen op niveau 3.
- Voor de opleiding tot pedagogisch medewerker op niveau 4 geldt (vanaf instroomjaar 1-8-2021) dat studenten, naast een 5 of 6 als eindcijfer voor het vak Nederlands op 3F-niveau, óók een voldoende (cijfer 5,5) moeten halen voor de drie mondelinge vaardigheden samen (en een cijfer van ten minste 5,0 voor elk onderdeel: spreken, gesprekken voeren en luisteren).

Vraag 2 pagina 3: *“Zij schetsen het beeld dat inmiddels ruim de helft van het zittende personeel bij hun organisatie voldoet aan de taaleis.” Minister: Is dit inclusief al de Nederlands sprekende medewerkers? Dat lijkt laag.*

Antwoord: Ja, dit is inclusief het Nederlandstalige personeel.

- Medewerkers met een mbo-3-opleiding hebben het generieke vak Nederlands op niveau 2F gevolgd in hun opleiding. Voor hen betekent niveau 3F daarom een verhoging. Zij kunnen niet met hun diploma aantonen dat zij Nederlands op dit niveau beheersen.
- Taalniveau 3F is het taalniveau dat past bij een mbo-4-opleiding. 45% van de medewerkers voldeed op basis van hun diploma (bijvoorbeeld mbo-4 of hoger) al aan de taaleis. 12% van de medewerkers heeft inmiddels een taaltoets gehaald, waarmee ze ook voldoen aan de taaleis.
- Circa 40% van de medewerkers heeft geen bewijsstuk waarmee taalniveau 3F aangetoond kan worden en heeft ook nog geen toets gedaan.

Vraag 3, pagina 3: *“Voor een deel van de medewerkers is de taaleis lastig te halen.” Minister: Waarom? Ook vis-a-vis eerdere taaleis?*

Antwoord:

- Voorheen was geen specifieke taaleis van toepassing in de kinderopvang (en gold de generieke norm van 2F voor mbo 3 en 3F voor mbo 4). Op dit moment kent de Wet kinderopvang alleen de eis dat de voertaal in de kinderopvang Nederlands moet zijn. Er worden geen eisen gesteld aan het taalniveau van pedagogisch medewerkers in het Nederlands. Deze zijn voor het eerst ingevoerd met de Wet IKK (2017) en treden per 1 januari 2025 in werking.
- Er zijn verschillende redenen waarom de taaleis lastig te halen kan zijn. In de brief noemen we geen redenen, aangezien we dit nog niet nader onderzocht hebben en dus niet kunnen duiden. Dit gaan we meenemen in de uitvraag die we medio 2023 doen.
- Hieronder noemen we, ter illustratie, een aantal voorbeelden of signalen die ons bereikt hebben. Deze signalen zijn op dit moment nog niet kwantificeren:
 - o *Verhoging van het taalniveau van 2F naar 3F:* Mbo-3-studenten worden voor de mondelinge taalvaardigheid nu in feite getoetst op het taalniveau van mbo-4. Scholen geven aan dat het veel moeite kan kosten om studenten naar dit hogere niveau te tillen. Inherent aan het verhogen van het niveau is dat een deel van de zittende medewerkers en studenten niet mee kan komen. We hebben op dit moment geen beeld of er een bepaalde groep uitspringt voor wie dit extra geldt. Bovendien is nog maar een relatief klein deel van de medewerkers getoetst. nderzo

- o *Een andere taal- of culturele achtergrond:* Medewerkers en studenten met een andere moedertaal, spreken weliswaar Nederlands, maar ervaren extra moeite om niveau 3F te bereiken. Sommigen zullen dit niveau, ook met extra scholing, niet kunnen bereiken. Ook het onderwerp van de taaltoets kan voor deze groep een rol spelen. Bepaalde onderwerpen, over bijvoorbeeld omgangsnormen of historische gebeurtenissen, zijn bij mensen die hier niet zijn opgegroeid, soms niet bekend of roepen andere associaties op.
- o *Gebrek aan scholing en oefening:* Docenten Nederlands geven aan dat er vlieguren nodig zijn om een taalniveau omhoog te komen (van 2F naar 3F). Binnen de kinderopvang horen medewerkers nauwelijks 3F-niveau (omdat de kinderen een lager taalniveau hebben). Het is niet bekend hoeveel extra scholing studenten en medewerkers die de toetsen niet halen hebben ontvangen. Gezien de werkdruk kan scholing onder druk staan. Bovendien wordt door scholen en kinderopvangorganisaties aangegeven dat het afleggen van een toets voor sommigen heel spannend is, wat van invloed kan zijn op het resultaat.

Vraag 4 pagina 3: *“De taaleis is opgenomen in de kwalificatiedossiers van de opleidingen tot pedagogisch medewerker, vanaf instroomjaren 1 augustus 2019 (mbo-3) en 1 augustus 2021 (mbo-4). Dit betekent dat de taaleis een beroepsvereiste is, die behaald moet zijn om het diploma te kunnen halen, bovenop de generieke exameneisen voor mbo-3 en mbo-4.” Minister: Dus het gaat om afgestudeerden van voor die tijd?*

Antwoord:

- Dit klopt ten dele. We leggen dat hieronder uit.
- Vanaf bovengenoemde instroomjaren kunnen studenten alleen een diploma tot pedagogisch medewerker krijgen op het moment dat ze voldoen aan de taaleis (taalniveau 3F beheersen voor de mondelinge taalvaardigheid).
 - o Pedagogisch medewerkers met diploma’s op mbo-niveau 3 van vóór die tijd voldoen daarom nog niet aan de taaleis. Zij hebben namelijk Nederlands gevolgd op taalniveau 2F.
 - o Pedagogisch medewerkers met diploma’s op mbo-niveau 4 van vóór die tijd hebben het generieke vak Nederlands wel op 3F-niveau gevolgd en voldoen op basis daarvan aan de taaleis.
- Dit is niet het hele verhaal. We missen namelijk de volgende groepen:
 - o Andere mbo-opleidingen die ook kwalificeren voor werken in de kinderopvang. De taaleis is alleen in de opleidingen tot pedagogisch medewerker opgenomen, maar er zijn meer opleidingen die kwalificeren om te werken in de kinderopvang. Binnen die opleidingen is dan nog niet voldaan aan de taaleis.
 - o Zij-instromers in de kinderopvang.
 - o Wat hierin ook niet is meegenomen, betreft de uitval binnen de opleidingen tot pedagogische medewerker (bijv. studenten die alle vakken halen behalve de taaleis en daardoor geen diploma kunnen krijgen). Zie ook het antwoord op vraag hieronder.

Vraag pagina 4: *“In 2022 hebben, bij deze 25 scholen, 27 studenten géén diploma ontvangen wegens het niet voldoen aan de taaleis 3F (circa 4% van het totale aantal geëxamineerde studenten).” Minister: Kwalificatie? Goed nieuws toch?*

Antwoord:

- Er lijkt binnen de opleiding inderdaad geen massale uitval plaats te vinden. Echter, ROC’s benadrukken dat elke student die uitvalt er één te veel (zeker in tijden van personele krapte) en dat voor sommigen de impact groot (studieschuld en geen diploma). Daarnaast geven zij aan dat er een groep studenten is die niet aan de opleiding begint, omdat zij de verwachting hebben taalniveau 3F niet te behalen. We krijgen ook signalen dat sommige scholen anderstalige studenten ontmoedigen om de opleiding om die reden te starten vanwege de taaleisen. Deze groep is daarmee niet vertegenwoordigd in bovengenoemde cijfers.
- Kinderopvangorganisaties stellen hetzelfde voor ervaren medewerkers die soms al hun hele carrière in de kinderopvang werken en vanaf 1 januari 2025 mogelijk niet meer als beroepskracht mogen werken indien zij de taaleis niet op tijd weten te halen.

Vraag pagina 7: *“Ik spreek mijn waardering uit voor al die medewerkers en al die studenten die, soms met veel moeite en inspanning, hun taalniveau weten te verbeteren.” Minister: Waarom?*

Antwoord:

- We horen signalen, zowel vanuit de opleidingen als vanuit kinderopvangorganisaties dat er een aantal studenten en medewerkers is voor wie de taaltoetsen op 3F-niveau zeer lastig te halen zijn. Zie ook de antwoorden op de vragen hierboven.
- De MBO Raad benadrukt daarom dat de cijfers weliswaar laten zien dat 96% van de studenten de taaltoetsen afgelopen jaar heeft gehaald, maar dat daarbinnen een groep is die enorme inspanning heeft geleverd om dit resultaat te bereiken. Het vraagt volgens deze scholen veel van zowel docenten als studenten (te denken valt extra ondersteuningslessen Nederlands, studievertraging en examendruk).
- 4% van de studenten in de opleidingen tot pedagogisch medewerker heeft het afgelopen jaar, ondanks de inspanning en meerdere toetsen, het vereiste niveau nog niet gehaald. Ondanks dat zij alle andere vakken hebben gehaald, kunnen zij daarom geen diploma krijgen.
- Voor studenten en medewerkers die meermaals gezakt zijn voor de taaltoets en hun best doen om te trainen voor de toets, leidt dit tot onzekerheid en spanning. Voor hen hangt er namelijk veel vanaf: zij krijgen geen diploma of mogen niet blijven werken in de kinderopvang vanaf 1-1-2025, als zij de toets niet weten te halen.
- Deze zin in de brief geeft aan dat u hier oog voor heeft en niet alleen kijkt naar de slagingspercentages van de taaleis binnen de opleidingen.

Deel 2: Vragen en antwoorden over meertalige opvang (zoals weergegeven op pagina 6 tot en met 8 van de brief)

Vraag pagina 6: *“Ik realiseer me, dat taalniveau 3F of B2 een hoog niveau is voor beroepskrachten. Dit geldt nog extra op het moment dat het niet de moedertaal van de medewerker betreft.” Minister: “is dat zo? Willen we dat echt zo neerzetten?”*

Antwoord:

- We hebben deze tekst in de nieuwe versie van de brief aangepast om duidelijker aan te geven wat we bedoelen.
- We hebben het hier over meertalige opvang, niet over de taaleis in de Nederlandstalige kinderopvang. Wat we willen zeggen is dat het beste Engels-, Frans- of Duitstalig taalaanbod waarschijnlijk wordt verzorgd door een native speaker in die talen. Een dergelijke medewerker zal Nederlands vaak op een lager niveau spreken.
- In de brief leggen we nu beter uit dat het onnodig is dit hoge taalniveau in twee talen vragen. We leggen in de uitwerking van de regelgeving de focus op de taal die de medewerker op de groep tegen de kinderen spreekt. We leggen uit dat beroepskrachten, mits zij maar één taal op de groep spreken¹, daarom niet beide talen op het hoge 3F/B2 niveau hoeven te beheersen. Eén van beide talen is in dat geval voldoende. Zolang er maar altijd minimaal één beroepskracht is die het Nederlands op dit niveau beheerst en minimaal één beroepskracht die de andere taal (Duits, Engels of Frans) op dit niveau beheerst. Hiermee is het mogelijk om binnen de meertalige opvang native speakers in te zetten voor het Duits-, Engels-, of Franstalige deel.

Vraag pagina 7: *‘[.....] anderstalige opvang’. Dit is opvang die vanwege de herkomst van kinderen en specifieke omstandigheden, mede in een andere taal mag worden aangeboden”.* Minister: *is dus de Eng/Fr/Dui opvang of welke andere? Dubbel met hiervoor? Of gaat dit weer om een andere soort opvang?*

Antwoord:

- Het gaat inderdaad om een andere soort van opvang.

¹ Vaak aangeduid met de term ‘one-teacher-one-language’.

- Er is een onderscheid tussen *meertalige opvang* en *anderstalige opvang*. In de brief hebben we dit onderscheid nu beter gemaakt en ook gewerkt met een tussenkop om dit verschil duidelijker weer te geven.
- *Meertalige opvang*: In principe mag elke kinderopvangorganisatie straks meertalige opvang aanbieden. Dit is begrensd tot drie talen (Engels, Frans of Duits) en tot maximaal 50% van de opvangtijd.
- *Anderstalige opvang*: Daarnaast kent de Wet Kinderopvang al een uitzondering om in te spelen op *de herkomst van kinderen en specifieke omstandigheden* (Wko artikel 1.55 lid 2. Zie ook het kader hieronder). Een beperkte groep organisaties komt hiervoor in aanmerking. Een organisatie die om deze redenen een andere voertaal wil aanbieden, is verplicht een gedragscode op te stellen, waaruit blijkt hoe de voertalen worden gebezigd en waarom. De toezichthouder controleert of hieraan is voldaan. In de wet is niet gedefinieerd om wat voor situaties of talen het dan gaat. De specifieke omstandigheden kunnen immers talrijk zijn. Ook is er op dit moment geen maximum percentage vastgelegd.

Wet kinderopvang, Artikel 1.55

1. Bij kinderopvang in een kindercentrum of in een voorziening voor gastouderopvang **wordt de Nederlandse taal als voertaal gebruikt**. Daar waar naast de Nederlandse taal, de Friese taal of een streektaal in levend gebruik is, kan de Friese taal of de streektaal mede als voertaal worden gebruikt.

2. In afwijking van het eerste lid kan **mede een andere taal** als voertaal worden gebezigd, **indien de herkomst van de kinderen in specifieke omstandigheden** daartoe noodzaakt, overeenkomstig een door de houder van het kindercentrum of van het gastouderbureau vastgestelde gedragscode.

3. In afwijking van het eerste lid kan **meertalige buitenschoolse opvang** worden verzorgd**.

*** Na inwerkingtreding van het wetsvoorstel dat meertalige dagopvang mogelijk maakt luidt lid 3 naar verwachting als volgt:*

3. In afwijking van het eerste lid kan **meertalige opvang worden aangeboden waarbij voor ten hoogste vijftig procent** van de openingstijd van een kindercentrum per dag **de Duitse, Engelse of Franse taal** als voertaal worden gebruikt, met uitzondering van de tijd die besteed wordt aan voorschoolse educatie.